

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. junija 1893.

Politiški oddelek.

„Novice“ na zatožni klopi.

Tako smo dali naslov našemu današnjemu članku. Povedati pa moramo precej, da nismo bili toženi pred sodiščem, temveč nekje drugje. Vlogo tožitelja je bil proti nam prevzel vrhniški kapelan gosp. Bohinc. Vlogo sodišča bi bil imel prevzeti občni zbor kmetijske družbe, ki se pa ni spoznal kompetentnega za to stvar in je torej vsa tožba pala v vodo, če tudi je zatožbo podpiral celo knezoškofijski tajnik gospod Šiška, ki je sam odbornik „Kmetijske družbe“.

Pri občnem zboru je gospod Bohinc najprej hvalil delovanje „Kmetijske družbe“ in njenega tajnika, potem je pa nakrat našel neko senčno stvar. Plačana oseba, „Kmetijske družbe“ tajnik, je slučajno tudi podpisan urednik našega lista in to je tista strašna pregreha. Klical je odbor „Kmetijske Družbe“, da naj gleda, da se ta neprilika odstrani, ker se našega lista politika menda ne strinja z mnenjem večine kmetovalcev in pa članov „Kmetijske družbe“ in se s tem zanaša razpor v družbo.

Ta obtožba je taka, da nas dolžnost veže, da nekoliko spregovorimo o njej. Pretresovali ne bomo, če je gospod kaplan Bohinc kompetenten soditi, če se politika našega lista vjema s politiko večine članov „Kmetijske družbe“ ali ne. Iz njegovih besed se pa lahko posname, da bi bil on zadovoljen, da je morda gospod tajnik urednik kacega lista, ki bi podpiral politiko, katero on odobrava, in po njegovem mnenju večina članov „Kmetijske družbe“. To stališče je popolnoma napačno in je najboljšo sredstvo, da se v družbo zanese razpor. Da je gospod Bohinc zahteval, da se tajnik ne sme mešati v nobeno politiko, ne v konservativno, ne v liberalno, bi se mi ne bili toliko čudili, če tudi bi se to nič prav ne vjemalo z osnovnimi zakoni o občnih pravicah državljanov, ali načelo, katero je pa on razvil, je pa naravnost obsojno vredno.

Lepo ni, če sploh v kakem zastopu hoče absolutno gospodariti le večina ne ozirajoč se na manjšino. S tega stališča je obsodil sedanji parlamentarizem tudi tukajšnji „Slovenec“, pri katerem sodeluje več učenih mož, vsaj pišejo zanj, kakor se po Ljubljani govori, mi tega ne vemo, tudi bogoslovja doktorji iz Gorice. Če bi se večina „Kmetijske družbe“ izrekla za kako določno politiko, ima manjšina tudi pravico zahtevati, da se nanjo ozira in bi to tudi storila, in s tem bi se zanesel razpor v družbo, ki bi jej gotovo ne koristil. Vsak nepristranski človek mora priznati, kako pogubna je taktika, katero je hotel vrhniški kaplan zanesti v „Kmetijsko družbo“ in kako prav je imel zbor, da se ni menil za njegovo besedičenje.

Da je tajnik plačan, to mislimo, da so člani prej vedeli, in gospodu Bohincu pač ni bilo treba tega dvakrat naglašati. Zastonj pač nikdo tega dela opravljati ne more in se tudi od nikogar zahtevati ne more, da bi je opravljal. Sicer pa gospod tajnik pač ne dobiva plače iz udnine posamičnih članov, ki je tudi tako majhna, da bi gospod govornik bil po lastnem preudarku lahko spoznal, da se vsa tudi za ude porabi. Sicer naj bi pa gospod Bohinc bil malo pomislil, kaj bi bilo, ko bi se povsod ravnali po njegovem načelu. Dobe se duhovniki, ki tudi tirajo politiko, ki se ne vjema večkrat z mnenjem večine njih župljanov. Se li to pogosto prigodi, mi ne vemo, ali da se pa pripeti, se pa pač ne bode oporekalo. Kaj bi rekel gospod Bohinc, ko bi ob tacihih prilikah kak slovenski list prinesel dopis, v katerem bi stalo, naš gosp. župnik ali kaplan, katerega mi plačujemo, kateremu mi dajemo biro, tira politiko, ki se ne vjema z mnenjem večine naše župnije. Bi li to ne bilo nespodobno. Ravno tako nespodobno je pa bilo, če se je tajniku „Kmetijske družbe“ očitala plača njegova.

Počenjanje gospoda Bohinca je pa obsojati tudi z narodnega ozira. Dosedaj so vsi slovenski listi obsojali, če je morda vlada pritiskala v političnem oziru na uradnike. V bodoče bi pa tega ne mogli, ker vlada ima pač ravno tako pravico vplivati na svoje uradnike, kakor bi jo imel odbor „Kmetijske družbe“ in s tem se odpira

pot največji korupciji. Mi sicer sami nismo zato, da bi morda državni uradniki ali pa tudi tajnik „Kmetijske Družbe“ svoje službe zlorabili v politične namene, ali v kolikor je pa jim dovoljeno pečati se s politikom, se pa jim mora pustiti popolna prosta volja, naj se že potem njih politika strinja z večino ali manjšino, bodi konservativna ali liberalna, da le v svojem uradnem poslu store vse svoje dolžnosti in v tem oziru se pa tajniku gospodu Pircu ni nič moglo očitati.

Gospod Bohinc je pa tudi nekaj pretil z nekakim odločnejim postopanjem. Če smo ga prav razumeli, hotel je nekako pretiti, da bode on in somišljeniki njegovi začeli nekako agitacijo proti družbi. V tem oziru pa mislimo, da se tudi njegovi somišljeniki ne strinjajo z njim. Vsaj se vendar v vseh njih listih naglašajo skrb do kmeta. Tudi odprava prisilne legalizacije se je utemeljevala s to skrbjo za kmeta in mi nikakor ne dvomimo v odkritosrčnost njih zatrjevanj. Kacega pomena je „Kmetijska družba“ za naše kmetijstvo, je znano in zatorej mislimo, da bi baš iz ljubezni do kmeta se ne lotili takega razdirovalnega dela samo iz politične strastij in osebne nasprotja. Tudi bi stranka, ki bi v svoji neizmerni zaslepljenosti si upala lotiti takega herostratskega dela, se morala z vso odločnostjo obsojati in bi zgubila vsako pravico, ponašati se s svojo skrbjo do kmeta.

Knezoškofjski gospod tajnik je pa zatrjeval, da se naš list več ne drži tiste politike, katere se je držal pod Bleiweisom. V tem oziru pa moramo izreči, da gospod tajnik pokojnega Bleweisa dobro poznal ni, če kaj takega trdi. Da morda „Novice“ pod Bleiweisom neso povsem tako pisale, so vzrok predrugačene razmere. Tedaj še nikdo ni pisal proti absolutni narodnosti, našim narodnim društvom, kakor se pa dela sedaj. Če bi se pa tedaj bil kdo tako daleč spozabil, bi bil gospod dr. Bleiweis prvi, ki bi se bil proti temu oglasil, kajti v narodnih vprašanjih je bil on do skrajnosti odločen in neupogljiv, v tacih ozirih se tudi ni oziral na nobeno osebo. Jako se motite, če mislite, da bi pokojni dr. Bleiweis bil priznal, da se tudi v čisto političnih stvareh moramo ravnati jedino po svojih škofih. Že pred 25 leti se je uprl v svojem listu neki okrožnici o šolskih zadevah, če tudi se je sprva občno mislilo, da se je dotična okrožnica izdala po sklepu knezoškofjskega konzistorija, ne pa le po enem njegovih članov na željo vlade. Če se mi v tem oziru ne ravnamo po „Slovenčevi“ politiki, ne ravnamo se le zaradi tega, ker se držimo politike dr. Bleweisa. Kam bi prišli, ko bi se poprijeli take politike, kakor jo hočejo nekateri nam usiliti, nam kažejo nekateri dogodki na Koroškem, kjer škof podpira naravnost germanizacijo. Take politike ne more zagovarjati tudi noben list, kateri je res naroden. V tem oziru pa mi tudi ne pritrjujemo misli, da bi morali molčati, če morda tako politikom tira visok cerkven dostojanstvenik. Čim višji dostojanstvenik je kdo, bodi duhovni ali pa svetni, temveč lahko nam škoduje, in tem večji upor je zatorej potreben od narodne strani, pri čemer seveda se mej spodobnosti ne sme prekoračiti, ka-

terih pa mi ne prekoračimo. Če pišemo proti visokim osebam, pišemo spodobno, če tudi odločno. Za obstanek naroda se boriti je naša dolžnost, naj preti nevarnost od katere strani koli, in to nikakor ne nasprotuje naši veri, kateri ostanemo vedno zvesti, kakor smo bili dosedaj. Že petdeset let se držimo našega starega gesla „vse za vero, dom, cesarja“ in se tudi v bodoče nobeni točki tega gesla ne izneverimo. Trdno se ga je držal pokojni dr. Bleiweis in trdno se ga hočemo držali tudi mi.

Politični pregled.

Volitve v Trstu so končane. Izvoljenih je v prvem razredu deset progresovcev in le dva konservativca. Pri predzadnjih volitvah sta pa v tem razredu bila voljena le dva progresovca. Poprejšnja leta je pa celo prvi razred veljal za pravo trdnjavo konservativne in Avstriji prijazne stranke. Pa tudi v okolici so progresovci prvič dobili jeden mandat. V novem mestnem zboru bode 35 progresovcev, 14 konservativcev in 5 Slovencev. Mogoče je pa še celo, da novi mestni zbor razveljavi volitve v tretjem razredu in pri novih volitvah zmagajo celo progresovci, ki bodo potem lepo sami gospodarili v mestnem zboru. Tak izid volitev je le posledica sedanjega vladnega sistema, ki povsod pospešuje italijanstvo in prezira slovaški živelj. Nov tržaški župan bode sedaj progresovec in bati se je, da bode na magistratu iredenta imela dobro zavetje.

Delegacije imajo sedaj svoje skupne seje in se je v njih že rešil budget vnanjih stvari. V avstrijski delegaciji govorili so proti budgetu za vnanje stvari mladočeški delegatje, proračun je pa mej drugim zagovarjal tudi slovenski poslanec Viljem Pfeifer. V odsekih obeh delegacij je pa bilo mnogo govorjenja o tem, da se je dijakom, ki so rezervni častniki, prepovedalo biti člani dijaških društev. Vojni minister je odgovoril, da se kaka občna prepoved ni dala, temveč se je poveljnikom le naročilo, da naj opozorijo dotične dijake, da ne bodo člani dijaških društev, v katerih bi prišli navskriž z vojaško častjo. V nekaterih dijaških društvih se dogajajo ilojalne demonstracije, druga pa ne dajo viteškega zadoščenja. Jeden delegatov je opozoril ministra, da je dvoboj prepovedan, ali minister mu je odgovoril, da se pri sedanjih razmerah ne more lahko brez njega izhajati, če tudi ga on naravnost ne zagovarja. Zares čudne razmere, še celo minister opravičuje stvar, ki je v kazenskem zakonu prepovedana in se ne strinja s katolško vero in duhom sedanjega časa.

Hrvaško. — Čudne razmere so na Hrvaškem. Ta teden je bil obsojen urednik „Hrvatske“ zaradi članka „Slaveni in Avstrija“ v osemdnevni zapor in 1000 gld. globe. Državno pravdnštvo našlo je v dotičnem članku hudodelstvo motenja javnega miru. Ker je pa vedelo, da bode urednik pred porotniki oproščen, ga ni tožilo zaradi tega hudodelstva, temveč zaradi zanemarjenja dolžne paznosti, da ga je spravilo pred navadno sodišče. Zastonj je urednik zagotavljal, da je on sam pisal dotični članek, da dobro ve, kaj je dal v list in je bil celo s pričami pripravljen dokazati svojo trditev, ali vse ni nič pomagalo. Sodišče ni ustreglo njegovi zahtevi, da bi ga postavilo pred porotnike, temveč ga je obsodilo zaradi zanemarjenja dolžne paznosti po predlogu državnega pravdnika.

Avstrija, Nemčija in Rusija. — Kakor znano je avstro-ogrski minister vnanjih rečij v delegacijah govoreč o svetovnem miru in prijateljskih razmerah Avstro-Ogerske z drugimi državami, posebno poudarjal prijateljske odnose mej Rusko in Avstro-Ogersko. To je nemške liste močno razjarilo in pišejo močno proti Avstro-Ogerski, češ, da je ta začela kometovati z Rusijo. Posebno Bismarck v svojem glasilu zatrjuje, da bo Avstro-Ogerska zapustila Nemčijo kot zaveznico in se